

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Aika 28.09.2023, klo 17:00 - 20:27

Paikka Hybridi / Tammerkoski-kabinetti, Finn-Medi 5 (1.krs) / Teams

Käsitellyt asiat

- § 24 Kokouksen avaus ja läsnäolijat**
- § 25 Muistion tarkastus**
- § 26 Korkeakoulujen ja hyvinvointialueen yhteistyöohjelma**
- § 27 Uudistuvan hallinnon ja päätöksenteon ohjelma**
- § 28 Pirkanmaan hyvinvointialueen IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelmaluonnos**
- § 29 Pirkanmaan hyvinvointialueen vammaisten asumispalvelujen selvitys**
- § 30 Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys**
- § 31 Tiedoksi merkittävät asiat**

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Saapuvilla olleet jäsenet

Ida Leino, puheenjohtaja
Taru Tolvanen, 1. varapuheenjohtaja, poistui 20:04
Mauri Heiska, 2. varapuheenjohtaja
Ilkka Hjerppe
Jani Kivelä, poistui 18:21
Satu Kosola
Riitta Kuismanen
Sebastian Lohja
Riitta Ollila
Piila Paalanen, poistui 20:03
Petri Rajala
Julia Sangervo, poistui 20:09
Petra Schulze-Steinen
Juhana Suoniemi, poistui 19:11
Maija-Sofia Ulmanen, poistui 20:02
Milka Hanhela, varajäsen, poistui 20:01
Henna Palin, varajäsen

Muut saapuvilla olleet

Anna-Sofia Kujansuu, hallintoassistentti, sihteeri
Arto Ranta, strategiajohtaja
Jenni Ruokonen, yhteiskuntasuhdejohtaja
Kati Kristiansson, tutkimus- ja kehitysjohtaja, esittelijä, poistui 17:35
Miia Luukko, hallintopalvelujohtaja, esittelijä, poistui 18:12
Päivi Tryyki, palvelulinjajohtaja, esittelijä, saapui 18:05, poistui 19:36
Elina Anttila, sosiaalityön johtaja, saapui 19:03, poistui 20:01

Poissa

Riina Aspila
Matti Heinämäki
Heikki Lyytinen
Jouni Neste
Leena Saarela
Kirsi Vaittinen
Juha Kinnunen, sairaalapalvelujen palvelulinjajohtaja
Kristiina Lumme, suunnittelupäällikkö

Allekirjoitukset

Ida Leino
Puheenjohtaja

Anna-Sofia Kujansuu
Sihteeri

Pöytäkirjan tarkastus

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

02.10.2023

02.10.2023

Taru Tolvanen
1. varapuheenjohtaja

Mauri Heiska
2. varapuheenjohtaja

Pöytäkirjan nähtävänäolo

Pirkanmaan hyvinvointialueen verkkosivulla pirha.cloudnc.fi 3.10.2023.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 24

Kokouksen avaus ja läsnäolijat

Valiokunnan työjärjestyksen mukaan valiokunnan kokouskutsu ja asialista lähetetään vähintään seitsemän (7) päivää ennen kokousta valiokunnan jäsenille sekä varajäsenille. Kokouskutsu ja asialista lähetetään sähköisesti.

Valiokunnan kokoukseen osallistuu varsinainen jäsen. Valiokunnan jäsen kutsuu sijaansa varajäsenen, mikäli on estynyt osallistumaan kokoukseen.

Ehdotus

Puheenjohtaja avaa kokouksen ja todetaan läsnäolijat.

Päätös

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 17. Todettiin läsnäolijat.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 25

Muistion tarkastus

Valiokuntien työjärjestyksen mukaan valiokuntien kokouksista laaditaan valiokuntamuistio. Muistioon kirjataan valiokunnan keskustelun keskeiset nostot ja huomiot. Valiokuntamuistiot ovat julkisia asiakirjoja.

Valiokunnan muistion tarkastaa puheenjohtaja sekä varapuheenjohtajat. Muistio kuitataan tarkastetuksi sähköpostilla.

Ehdotus

Valitaan tulevaisuus- ja strategiavaliokunnan muistion tarkastajiksi puheenjohtaja sekä varapuheenjohtajat.

Päätös

Valittiin tulevaisuus- ja strategiavaliokunnan muistion tarkastajiksi puheenjohtaja sekä varapuheenjohtajat.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 26

Korkeakoulujen ja hyvinvointialueen yhteistyöohjelma

22020/2023

Valmistelijat / lisätiedot:

Kati Kristiansson, TUTKIMUS- JA KEHITYSJOHTAJA, kati.kristiansson@pirha.fi

Pirkanmaan hyvinvointialue vastaa alueensa tutkimus-, kehittämis-, koulutus-, ja innovaatiotoiminnasta julkisissa sosiaali- ja terveystalveissa sekä pelastuspalveluissa. Hyvinvointialueen strategiassa ja sen toimeenpanossa näkyy sitoutuminen tutkimukseen, kehittämiseen ja koulutukseen.

Lainsäädännössä säädetään hyvinvointialueiden ja korkeakoulujen yhteistyöstä tutkimus-, kehittämis-, koulutus-, ja innovaatiotoimintaan liittyen. Hyvinvointialue pyrkii Pirkanmaan alueen eri oppilaitosten kanssa tiiviiseen yhteistyöhön, joka kattaa laajan kirjon terveysalan koulutusta, tutkimusta ja käytännön toimintaa. Tampereen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu ovat jo aiemmin tehneet tiivistä ja monialaista yhteistyötä nykyisen Pirkanmaan hyvinvointialueen toimijoiden kesken, muun muassa Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ja Tampereen yliopistollisen sairaalan kanssa, sekä Tampereen kaupungin ja alueen muiden kuntien kanssa. Yhteistyö tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan alueella on kohdentunut laajaan tutkimus- ja kehittämishankeyhteistyöhön niin perus- kuin soveltavan tutkimuksen alueilla. TKI-toiminnassa on käytössä yhteistä infrastruktuuria kuten Sisä-Suomen syöpäkeskus, Tampere Brain & Mind ja Tampereen biopankki. Opetusyhteistyön avulla on edistetty opintoihin liittyviä harjoitteluita ja työelämäjaksoja, opinnäytetöiden tekemistä, mahdollistettu vierailuluentoja ja vierailuja sote-yksiköihin sekä järjestetty yhteisiä seminaareja. Lisäksi opetuksellinen yhteistyö on kohdistunut henkilöstökoulutuksiin. Yhteistyötä ovat edistäneet myös yhteiset virat. Yhteistyö on ollut hedelmällistä ja toimivaa, ja jatkossa sitä laajennetaan koskemaan aikaisempien hyvien yhteistyön käytäntöjen lisäksi myös vahvemmin perusterveydenhuoltoa ja sosiaalialaa.

Pirkanmaan hyvinvointialueen ja Tampereen korkeakouluyhteisön yhteisenä tavoitteena on rakentaa kansallisesti johtava ja kansainvälisesti verkostoitunut TKIO-keskittymä, joka hyödyntää osapuolten yhteisiä intressejä kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden sekä turvallisuuden edistämiseksi alueellisesti. Pirkanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan hyvinvointialue ja Tampereen yliopisto sekä ammattikorkeakoulu ja sosiaali- ja terveydenhuoltoalan koulutusta tarjoavat ammattioppilaitokset tekevät yhteistyösopimuksen yhteistyön rakenteista ja toimintatavoista.

Valtuustokausittain päivitettävällä yhteistyöohjelmalla määritetään tarkemmin yhteistyön lähivuosien tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit. Tämä yhteistyöohjelma on laadittu vastaamaan sopijapuolten tarpeeseen ja tahtotilaan TKIO-yhteistyöstä. Ohjelman valmisteluun on osallistunut hyvinvointialueen, Tampereen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun edustajia.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Ehdotus

Esittelijä: Kati Kristiansson, TUTKIMUS- JA KEHITYSJOHTAJA

Tulevaisuus- ja strategiavaliokunta

- merkitsee Korkeakoulujen ja hyvinvointialueen yhteistyöohjelman vuosille 2023-2025 tiedoksi.

Kokouskäsitely

Tutkimus- ja kehitysjohtaja Kati Kristiansson esitteli valiokunnalle korkeakoulujen ja hyvinvointialueen yhteistyöohjelman vuosille 2023-2025 ja poistui kokouksesta esittelyn jälkeen klo 17:35.

Valiokunnan keskustelussa nousi esiin huoli opiskelijoiden, kuten lähihoitajaopiskelijoiden, harjoitteluopaikkojen saatavuudesta ja työpaikkojen resursseista ottaa harjoittelijoita ohjaukseensa. Valiokunta kiinnitti keskustelussa huomiota myös vaikuttavuusselvityksiin, että vaikuttavuuden arvionti tulisi kirjattua ohelmaan.

Päätös

Tulevaisuus- ja strategiavaliokunta

- merkitsi tiedoksi Korkeakoulujen ja hyvinvointialueen yhteistyöohjelman vuosille 2023-2025.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 27

Uudistuvan hallinnon ja päätöksenteon ohjelma

22460/2023

Valmistelijat / lisätiedot:

Miia Luukko, HALLINTOPALVELUJOHTAJA, miia.luukko@pirha.fi

Liitteet

1 Uudistuvan hallinnon ja päätöksenteon ohjelma, Pirkanmaan hyvinvointialue

Pirkanmaan aluevaltuusto hyväksyi 5.12.2022 hyvinvointialueen ensimmäisen strategian. "Tärkeintä on ihminen" -hyvinvointialuestrategia luo perustan hyvinvointialueen päätöksenteolle. Samalla se ohjaa uuden organisaation rakentamista, toimintakulttuurin syntymistä ja toimintatapojen vakiinnuttamista. Strategiassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamista tukee aluehallituksen hyväksymä strategian toimeenpano-ohjelma. Osana strategian toimeenpano-ohjelmaa valmistellaan joukko erilaisia toiminta- ja tavoiteohjelmia. Uudistuvan hallinnon ja päätöksenteon ohjelma on yksi näistä strategian kärkitekemoja täsmentävistä ja konkretisoivista ohjelmista.

Toimeenpano-ohjelma jakaantuu hyvinvointialuestrategian mukaisesti neljään kärkiteemaan. Uudistuvan hallinnon ja päätöksenteon ohjelma keskittyy erityisesti teemoihin Yhdessä yhteentoimiva hyvinvointialue ja Tärkeintä on ihminen. Ensiksi mainittuun sisältyy hyvinvointialueen hallinnon ja päätöksenteon uudistaminen. Teemaan "Tärkeintä on ihminen" puolestaan kuuluu päämäärä hyvinvointialueen asukkaiden, asiakkaiden sekä henkilöstön luottamuksen vahvistumisesta.

Uudistuvan hallinnon ja päätöksenteon ohjelmaan kuuluvien toimenpiteiden tavoitteena on arvioida Pirkanmaan hyvinvointialueen nykytilaa kumppanuuden ja palvelevan hallinnon näkökulmista ja luoda pohjaa toiminnan kehittämiseksi. Ohjelman tarkoituksena on osaltaan edistää strategista, pitkäjänteistä, vastuullista ja tuloksellista päätöksentekoa ja varmistaa hallinnon ja päätöksenteon toimintakyky hyvinvointialueen haastavassa toimintakentässä. Tavoitteena on myös entistä osallistavampi, avoimempi ja läpinäkyvämpi päätöksenteko. Lisäksi ohjelman toimenpiteinä tarkastellaan hyvinvointialueen demokraattisen päätöksentekojärjestelmän nykytilaa ja kuvataan siihen liittyvät mahdolliset kehittämisen suunnat.

Uudistuvan hallinnon ja päätöksenteon ohjelman hyväksyy aluehallitus, joka valvoo hyvinvointialueen strategian toimeenpanoa. Ennen valiokunnan käsittelyä ohjelmaluonnos on ollut kommenttikierroksella hyvinvointialueen sisäisissä verkostoissa ja esitelty aluehallituksen iltakoulussa.

Hallintopalvelujohtaja esittelee ohjelmaa kokouksessa.

Ehdotus

Tulevaisuus- ja strategiavaliokunta

- merkitsee tiedoksi uudistuvan hallinnon ja päätöksenteon ohjelman.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Kokouskäsitely

Hallintopalvelujohtaja Miia Luukko esitteli uudistuvan hallinnon ja päätöksenteon ohjelman valiokunnalle ja poistui kokouksesta esittelyn jälkeen klo 18:11.

Valiokunnan keskustelussa uudistuvan hallinnon ja päätöksenteon ohjelmasta nostettiin esiin kokemus, että valiokunnan painoarvo päätöksenteossa on ollut vähäinen, kuten myös henkilöstön vaikuttamismahdollisuudet on koettu vähäisiksi. Keskustelun aikana todettiin kuitenkin organisaation olevan tuore, ja valiokuntien mahdollisuudet antaa lausuntoja ja kommentteja valtuustolle.

Keskustelussa nousi esille vastuun jakautuminen suhteessa poliittiseen päätöksentekoon ja johtaviin viranhaltijoihin. Keskustelussa nostettiin esiin kokemus, että valtuuston päätökset strategiasta koetaan olevan liian ylätasolla ja, että käytännössä valtuuston toimivalta on delegoitu pois eikä sillä näin ollen koeta olevan sananvaltaa. Keskustelussa kiinnitettiin huomiota myös päätöksenteon jääviystilanteisiin.

Päätös

Tulevaisuus- ja strategiavaliokunta

- merkitsi tiedoksi uudistuvan hallinnon ja päätöksenteon ohjelman.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 28

Pirkanmaan hyvinvointialueen IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnos

21331/2023

Valmistelijat / lisätiedot:

Päivi Tryyki, JOHTAJA, paivi.tryyki@pirha.fi

Liitteet

- 1 Asumisen käsitteiden määrittelyä
- 2 IKI2035 ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnos
- 3 Tulevaisuus- ja strategiavaliokunnan lausunto IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnoksesta

Perustelut

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelman kärjen ” Yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut” useampaa alatavoitetta on valmistelu kokonaisuudessa nimeltä IKI2035 Ikäihmisten palvelujen kehittämishjelma vuoteen 2035. Kehittämishjelmassa nivotaan yhteen useampia strategian alatavoitteita, jotta toimeenpano muodostaisi selkeän ja eheän kokonaisuuden nimenomaan ikäihmisille järjestettävien palvelujen osalta.

IKI2035-kehittämishjelman tavoitteet

IKI2035-kehittämishjelman keskeinen tavoite on toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävä palvelurakenne, johon pyritään viiden kehittämisen kärjen avulla. Kehittämisen kärkiä ovat:

1. Neuvonnan, ohjauksen ja matalan kynnyksen palvelujen vahvistaminen

Neuvonnan ja ohjauksen ammatillista tarjoamaa vahvistetaan. Arviointiprosesseja kehitetään palveluratkaisujen oikea-aikaisuuden ja yhdenvertaisuuden varmistamiseksi.

2. Kotona asumista tukevien palvelujen vahvistaminen

Asumista tutussa ympäristössä tuetaan entistä vahvemmin kehittämällä kotiin annettavia palveluja, kuntoutusta sekä lyhytaikaishoitoa ja kuntouttavaa päivätoimintaa. Teknologian käyttöä lisätään palvelutuotannossa asiakastarpeiden mukaisesti.

3. Palvelurakenteen keventäminen

Asumispalvelujen rakennetta kevennetään palvelujärjestelmän kestävyuden turvaamiseksi. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen kysyntää hillitään laajentamalla yhteisöllistä asumista merkittävästi tähän palveluun soveltuviissa asiakasryhmissä sekä tukemalla omais- ja perhehoitoa. Laitoshoito puretaan.

4. Integraation vahvistaminen yhdyspinnoissa

Erilaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteentoimivuutta parannetaan ikääntyneille keskeisissä palvelu- ja hoitopoluissa. Lisäksi kehitetään monituottajuutta ja kumppanuuksia mm. kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

5. Vaikuttavat teknologiaratkaisut

Teknologian hyödyntämistä edistetään sekä palvelutuotannossa että asiakkaiden keskuudessa. Uusia ratkaisuja ja käyttöönoton tukea tarjotaan asiakastarpeiden mukaan. Lisäksi kehitetään digitaalisia palveluja ja tiedolla johtamista.

IKI2035-kehittämishjelman laatiminen

Ohjelmaa on rakennettu virkajohdon alaisuudessa konsulttiyhtiö Nordic Healthcare Groupin (NHG) ollessa valmistelun tukena. Ohjelman työstämiseen on osallistunut ikäihmisten palveluista asiantuntijoita ja ohjelman sisältöjä on työstetty myös useammassa työpajassa. Valmistelussa on käytetty pohjana laajasti avoimen datan tilastotietoja mm. THL, Tilastokeskus, Sotkanet, Kela. Nykytila-analyyysien pohjana on lisäksi käytetty poikkileikkausdataa Pirhan omista tietojärjestelmistä.

Nykytilan kuvaus ja muutospaineet

Ikäihmisten palveluiden toimintaympäristö on murroksessa johtuen niin lainsäädännössä viime vuosina tehtyjen muutosten, henkilöstön saatavuuden vaikeutumisen, palvelutarpeiden kasvamisen kuin kustannusten kasvunkin takia.

Lainsäädännössä tapahtuneista muutoksista vuonna 2021 voimaan tullut asiakasmaksuasetus siirsi kustannusvastuuta palveluiden käytöstä merkittävässä määrin asiakkailta palvelun järjestäjälle. Henkilöstömitoitusta asumispalveluiden piirissä on kiristetty vaihteittain samalla eriyttäen välillinen ja välitön asiakastyö toisistaan, jolloin tosiasiallinen vaadittu henkilöstömäärä/asiakas on kasvanut suuremmaksi kuin mitoituksissa ilmoitettava luku, joka on 1.4.2023 lähtien ollut 0.65 työntekijää/asiakas. Riittävää määrää henkilöstöä vakituisiin työsuhteisiin sekä sijaistuksiin ei ole ollut riittävästi saatavilla, mikä on johtanut kalliin ja osin epätarkoituksenmukaisen vuokratyövoiman käytön voimakkaaseen kasvuun. Alalta eläköityvien määrän kasvu ja alalle hakeutuvien määrän lasku yhdessä aiheuttavat sen, ettei riittävää määrää henkilöstöä ole saatavilla vastaamaan kasvaviin palvelutarpeisiin nykyrakenteessa.

Ikäihmisten määrä kasvaa voimakkaasti, yli 80-vuotiaiden osalta absoluuttinen kasvu vuoteen 2035 mennessä on väestöennusteen mukaan 69 %. Lukumääräisesti tämä tarkoittaa Pirkanmaalla kasvua nykyisestä reilusta 31 000:sta lähes 53 000:een. Palvelutarpeen näkökulmasta yli 80-vuotiaista noin joka kolmas käyttää säännöllisesti ikääntyneille tarkoitettuja sosiaalipalveluja, jolloin palvelun tarvitsijoiden määrä kasvaa nykyisestä merkittävästi.

Ikäihmisten palvelujen kustannuksia ovat kasvattaneet henkilöstömitoituksen kasvu ja palkkaratkaisut, mm. palkkaharmonisaatio, yleinen inflaatio ja yleinen kustannustenkasvu mm. polttoaineissa ja elintarvikkeissa sekä yksityisen ostopalvelutuotannon hintojen nousu. Ilman kustannusten kasvua hillitseviä toimia ikäihmisten palvelujen kustannusten ennustetaan kaksinkertaistuvan vuoteen 2035 mennessä nykyisestä.

Palveluiden verkoston tavoitetila ja johtopäätökset

IKI2035-ohjelmassa palveluita kehitetään alussa mainittujen viiden kehittämisen kärjen kautta, joihin sisältyy monikanavaisen palveluverkon vahvistaminen. Monikanavaisessa palveluverkossa palveluita voidaan toteuttaa niin fyysisissä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

toimipisteissä, liikkuvina palveluina, digipalveluina kuin erilaisin teknologisin ratkaisuin. Kustannusten kasvun hillitsemisessä keskeisessä roolissa tulee olemaan palvelurakenteen keventäminen erityisesti koskien hoivaan liittyviä asumisen ratkaisuja.

Palveluverkon osalta fyysisten tilojen katselmus erityisesti ikääntyneiden erityisasumispalvelujen osalta on vielä kesken ja edellyttää mm. tilojen teknisen kunnan ja toiminnallisen arvion yhteensovittamista, edellä mainitun tilaselvityksen, käynnissä olevien rakennushankkeiden sekä yksityisen palvelutuotannon katselmuksen yhteensovittamista väestöennusteeseen perustuvaan palvelutarvearvioon. Lisäksi tuotantotapa-analyysit koskien erityisesti ikäihmisten ympärivuorokautista palveluasumista sekä yhteisöllistä asumista vaativat vielä työstämistä erityisesti oman tuotannon vertailukelpoisten tuotekohtaisten kustannusten osalta.

IKI2035-kehittämisohjelma sisältää nykytilakuvauksen lisäksi arvioita tulevien vuosien kehityskulusta erilaisiin ratkaisuihin perustuen, kehittämisen kärkien osakokonaisuuksien kuvausta sekä vaikutusten arviointia. Ohjelmaa tulevat täydentämään palveluverkkotarkastelu sekä tuotantotapa-analyysit niiden valmistuttua.

Palveluverkkovalmisteluun liittyvä asukkaiden kuuleminen jatkuu muun muassa palautekanavan kautta.

Aluehallitus käsittelee IKI2035 ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnosta kokouksessaan 18.9.2023.

Liitteinä IKI2035 ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnos ja asumisen käsitteiden määrittelyä.

Ehdotus

Tulevaisuus- ja strategiavaliokunta

- merkitsee IKI2035 - ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnoksen tiedoksi
- antaa kommentit aluehallitukselle.

Kokouskäsitely

Palvelulinjajohtaja Päivi Tryyki esitteli IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnoksen.

Valiokunta kiinnitti keskustelussa huomiota tarpeeseen tuottaa asiakkaille kansalaisneuvontaa ja ohjausta, esimerkiksi kehittämällä organisoitua koulutusta ohjaus- ja auttamistyöhön. Valiokunnan keskustelussa nostettiin esille huoli omaishoitajien asioista sekä kotihoidon resurssien riittävydestä. Yhteisöllinen asuminen kuten myös budjetin ja suunnitelmien optimistisuus herättivät keskustelussa huolta. Keskustelussa todettiin, että kumppanuuksia on tärkeää nostaa esiin, kuten kuntayhteistyö ja palveluliikenteen vahvistaminen nähtiin hyvänä. Valiokunnan keskustelussa pohdittiin myös onko vaikutusten arviointia riittävästi ja valiokunta oli huolissaan työvoimapulasta, onko sen osalta tehty toimenpiteitä.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Valiokunta päätti työstää lausunnon kirjausta § 30 esittelyn jälkeen. Lausunnon työstämisessä päätettiin edetä antamalla sähköpostitse kirjallisia kommentteja, joista puheenjohtajisto koosti lausunnon. Valiokunnan lausunto on muistion liitteenä.

Merkittiin, että valiokunnan jäsen Jani Kivelä poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana klo 18:21.

Päätös

Tulevaisuus- ja strategiavaliokunta

- merkitsi tiedoksi IKI2035 - ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelmaluonnoksen
- antaa liitteenä olevat kommentit aluehallitukselle.

Tiedoksi

Aluehallitus, Päivi Tryyki, Anni Vainionpää

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 29

Pirkanmaan hyvinvointialueen vammaisten asumispalvelujen selvitys

21776/2023

Liitteet

- 1 Vammaisten asumispalvelujen selvitys
- 2 Tulevaisuus- ja strategiavaliokunnan lausunto Pirkanmaan hyvinvointialueen vammaisten asumispalvelujen selvityksestä

Perustelut

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelman kärjen ” Yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut ” alatavoitteisiin kuuluu selvitys erityisryhmien asumisesta. Erityisryhmien asumista järjestetään kahdella palvelulinjalla useammalle eri erityisryhmälle keskeisenä osana ko. asiakasryhmien muuta palveluvalikkoa. Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asuminen käsitellään omana kokonaisuutenaan, ikäihmisten asumispalvelut käsitellään osana IKI2035 kehittämisohjelmaa ja vammaisten asumispalvelut käsitellään tässä pykälässä, mutta jatkovalmistelussa vammaistenkin asuminen on syytä tarkastella osana laajempaa vammaisten palvelujen tarkastelua.

Vammaisten asumisen selvityksen tavoitteet

Vammaisten palvelujen tarkastelussa keskeinen tavoite on toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävä palvelurakenne, jossa asiakas saa tarpeita vastaavat palvelut oikea-aikaisesti.

Selvityksen kärkiä ovat:

1. Kokonaiskuvan muodostaminen vammaisten asumispalveluista
2. Palvelurakenteen keventäminen
3. Palvelu- ja tuotantorakenteiden selkiyttäminen ja uudistaminen kokonaistaloudellisesta näkökulmasta
4. Toimitilojen saattaminen viranomaismääräysten mukaisiksi
5. Palveluverkon kehittäminen eri palvelukokonaisuudet huomioiden

Selvityksen toteutustapa

Selvitystä on tehty virkajohdon alaisuudessa konsulttiyhtiö Nordic Healthcare Groupin (NHG) ollessa valmistelun tukena. Ohjelman työstämiseen on osallistunut vammaisten palveluista asiantuntijoita ja selvityksen sisältöjä on työstetty tiiviissä työryhmätyöskentelyssä. Valmistelussa on käytetty pohjana avoimen datan tilastotietoja mm. THL, Tilastokeskus, Sotkanet, Kela. Nykytila-analyyysien pohjana on lisäksi käytetty poikkileikkausdataa Pirhan omista tietojärjestelmistä.

Nykytilan kuvaus ja muutospaineet

Vammaisia koskeva erityisryhmien asuminen jakautuu vammaisille henkilöille tarkoitettuun asumiseen sekä kehitysvammaisille henkilöille tarkoitettuun asumiseen.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Vammaisten asuminen toteutetaan lähes täysin ostopalveluna. Vammaisten asumiseen ei juurikaan kohdistu kasvupaineita, palveluiden piirissä on tällä hetkellä alle 400 asiakasta.

Kehitysvammaisten asuminen toteutetaan yli 70 % omana tuotantona. Kehitysvammaisten asumisessa on tällä hetkellä noin 1 200 asiakasta ja laitoshoidossakin edelleen yli 70 asiakasta. Kasvupaine kehitysvammaisten asumisen palveluille on erittäin suuri, tiedossa olevien asiakkuuksien pohjalta ennakoidaan tarvittavan yli 400 uutta asumispaikkaa vuoteen 2035 mennessä.

Palveluverkon isoimpia haasteita ovat sekä asumispaikkojen suuri tarve uusille asiakkaille että nykyisessä palveluverkossa olevien huonokuntoisten yksiköiden suuri määrä. Lisäksi kevyemmistä erityisasumisen ratkaisuista on Pirkanmaalla pulaa ajatellen sekä nykyisiä asiakkaita että tulevana vuosina asumisen asiakkaiksi tulevia. Nykyisistä oman tuotannon asumisyksiköistä 17 ei sovi asumisen standardeihin, jolloin ne eivät täytä vuonna 2024 voimaan tulevan valvontaviranomaisen Soteri-rekisterin ehtoja. Soteri-rekisteri perustuu 1.1.2024 voimaan tulevaan sote-valvontalakiin. Rekisterin käyttövelvoite koskee vuonna 2024 yksityisiä palveluntuottajia ja vuoden 2025 loppuun mennessä myös julkisen sektorien tuottajien tulee rekisteröidä tietonsa.

Vammaisten ja kehitysvammaisten asiakkaiden kohdalla erityisryhmien asumisen volyyymiin ei merkittävässä määrin voida vaikuttaa, mutta siihen voidaan, ettei asiakkaalle tarjota hänen tarpeisiinsa nähden liian raskasta ja siten hyvin kallista palvelua vaan Pirkanmaalle lisätään ja kehitetään edelleen kevyempiä asumisen palveluita myös vammaisille ja kehitysvammaisille henkilöille. Lisäksi oman tuotannon lisääminen erityisen haastavien asiakkaiden ympärivuorokautiseen palveluasumiseen ostopalvelun käytön sijaan toisi säästöjä.

Uuden vammaispalvelulain voimaantuloksi on tällä hetkellä ilmoitettu vuosi 2025. Voimaan tullessaan laki toisi merkittävän määrän uusia velvoitteita palvelun järjestäjälle sekä lisäisi asiakkaiden subjektiivisia oikeuksia useisiin eri palveluihin. Uskottavaa arviota lain muutoksen tuomista kustannusvaikutuksista ei ole valtakunnan tasollakaan tehty.

Jatkovalmistelussa olisi tärkeää laajentaa ja syventää nyt tehtyä erityisasumisen selvitystä vammaisia koskien koskemaan laajemmin vammaispalvelujen kokonaisuutta. Erityisesti palveluverkon näkökulmasta tulisi tarkastella vammaisten päiväaikaisen toiminnan (esim. työ- ja päivätoiminta) sijoittumista suhteessa asumisen ratkaisuihin. Tuotantotapa-analyysit tulisi myös sisällyttää jatkovalmisteluun tarkemmalle tasolle koskien vammaisten palveluita.

Palveluverkkovalmisteluun liittyvä asukkaiden kuuleminen jatkuu muun muassa palautekanavan kautta.

Aluehallitus käsittelee vammaisten asumispalvelujen selvitystä kokouksessaan 18.9.2023.

Liitteenä vammaisten asumispalvelujen selvitys.

Ehdotus

Tulevaisuus- ja strategiavaliokunta

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

- merkitsee vammaisten asumispalvelujen selvityksen tiedoksi
- antaa kommentit aluehallitukselle.

Kokouskäsittely

Palvelulinjajohtaja Päivi Tryyki esitteli vammaisten asumispalvelujen selvityksen valiokunnalle ja poistui kokouksesta esittelyn jälkeen klo 19:36.

Valiokunta kiinnitti keskustelussaan vammaisten asumispalvelujen selvityksestä huomiota muun muassa mahdolliseen työntekijäpulaan sekä erilaisiin palveluasumisen yksiköihin.

Valiokunta päätti työstää lausunnon kirjausta § 30 esittelyn jälkeen. Lausunnon työstämisessä päätettiin edetä antamalla sähköpostitse kirjallisia kommentteja, joista puheenjohtajisto koosti lausunnon. Valiokunnan lausunto on muistion liitteenä.

Merkittiin, että sosiaalityön johtaja Elina Anttila saapui kokoukseen tämän asiakohdan käsittelyn aikana klo 19:03.

Merkittiin, että valiokunnan jäsen Juhana Suoniemi poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana klo 19:11.

Päätös

Tulevaisuus- ja strategiavaliokunta

- merkitsi vammaisten asumispalvelujen selvityksen tiedoksi
- antaa liitteenä olevat kommentit aluehallitukselle.

Tiedoksi

Aluehallitus, Päivi Tryyki, Anni Vainionpää

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 30

Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys

21379/2023

Valmistelijat / lisätiedot:

Elina Anttila, VASTUUALUEJOHTAJA, elina.anttila@pirha.fi

Liitteet

- 1 Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys
- 2 Tulevaisuus- ja strategiavaliokunnan lausunto mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvityksestä

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian toimeenpano-ohjelman kärjen ” yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut ” alatavoitteen ” eheä ja monikanavainen palveluiden verkosto ” alla on toteutettu erityisasumisen palveluverkkoa koskevia selvityksiä kevään ja syksyn 2023 aikana. Erityisryhmien asumisen palveluverkkoselvitys 2023–2025 ja mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen tuotantotapa-analyysi ovat pohjana mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämissuunnitelmalle, jossa on selvitysten perusteella tunnistettu keskeiset kehittämisalueet ja tavoitteet.

Erityisryhmien asumisen palveluiden ja palveluverkon tunnistettujen kehittämiskohteiden ja niistä johdettujen toimenpiteiden tavoitteena on vastata palveluiden tarpeeseen ja mahdollistaa, että palvelut ovat tulevaisuudessa käyttäjälleen turvallisia sekä laadukkaita. Myös asuinkohteiden saavutettavuutta suhteessa kuntalaisten, asukkaiden ja henkilöstön liikkuvuuteen pyritään toimenpiteillä parantamaan. Lisäksi tavoitteena on hillitä asumisen kustannusten nousua sekä luoda tulevaisuuden näkemys tarvittavista tiloista ja investoinneista.

Selvitys nojaa aluevaltuustossa 14.8.2023 hyväksytyihin palveluverkon sekä palvelulinjakohtaisiin periaatteisiin. Kehittämissuunnitelma on laadittu virkajohdon alaisuudessa konsulttiyhtiö Nordic Healthcare Group:n (NHG) tuella. Valmistelussa on käytetty pohjatietona laajaa nykytilan analyysia olemassa olevasta palveluverkosta, Pirkanmaan liiton tekemää väestösuunnitetta sekä Tilastokeskuksen avointa dataa. Valmistelua varten muodostettiin palvelulinjan asiantuntijoista työryhmä.

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumisyksiköitä on Pirkanmaan hyvinvointialueella 63, joista neljä on omaa toimintaa. Palvelun omavaraisuusaste on kuusi prosenttia eli varsin vähäinen. Asukkaita palveluissa on selvityksen tekohetkellä 1584, joista omassa palvelussa 134. Noin kolmasosa asukkaista asuu joko ympärivuorokautisessa tai yhteisöllisen asumisen yksikössä. Lisäksi asunnottomia on noin 350 henkilöä, joskin luotettavaa tilastoa ei tästä ryhmästä ole saatavilla.

Asumisyksiköitä on eri puolilla Pirkanmaan hyvinvointialuetta, ja niistä noin puolet sijaitsee Tampereella. Asumisyksiköiden palveluja täydentää kotiin vietävien palvelujen tuottajaverkosto, joka koostuu kymmenestä ostopalveluntuottajasta. Hankintasopimuksia on tehty myös 33 hyvinvointialueen ulkopuolella sijaitsevaan yksikköön, pääosin Kanta-Hämeen ja Hämeenlinnan alueella, mutta yksiköitä on myös Jyväskylässä, Turussa sekä pääkaupunkiseudulla. Hyvinvointialueen ulkopuolella

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

asuvia asumispalvelujen asiakkaita on selvityksen tekohetkellä 32. Asumispalvelumuotoja ovat ympärivuorokautinen ja yhteisöllinen asumispalvelu sekä tuettu asuminen tukiasunnossa tai omassa kodissa. Palvelujen kustannukset vuositasona nousevat ostopalveluissa 37 miljoonaan euroon.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen toimintaympäristö on vahvassa murroksessa. Palvelujen kysyntä kasvaa merkittävästi, ja palvelun tarve on muuttunut. Asunnottomuus on kasvava ilmiö, mikä luo tarpeita esimerkiksi päihteet sallivien yksiköiden ja tukiasumisen lisäämiselle. Myös kustannukset ovat kovassa kasvussa, ja palveluissa on merkittäviä hinnannousupaineita vuodelle 2024, kun uusi hankintakausi alkaa. Haasteita on kokonaiskustannusten hallinnassa, seurannassa ja ennustamisessa sekä toimintatietojen hallinnassa.

Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen verkon ja palvelukokonaisuuden tavoitteena on, että asiakas saa oikea-aikaiset ja yhdenvertaiset palvelut monialaisella yhteistyöllä. Asumispalvelut tuotetaan sosiaalihuoltolain mukaisina sosiaalipalveluina, mutta asiakas saa pääsääntöisesti samanaikaisesti muitakin sote-palveluja ja siirtyy myös palveluiden välillä. Keskeisimpiä kehittämisalueita ovat asumistarpeen vähentäminen oikea-aikaisilla palveluilla, kokonaiskuvan muodostaminen asumispalveluissa, palvelurakenteen keventäminen, palvelu- ja tuotantorakenteiden selkeyttäminen ja uudistaminen kokonaistaloudellisesta näkökulmasta sekä asumisen kokonaisuuden kehittäminen huomioiden kohderyhmäkohtaiset tarpeet.

Asumistarpeita voidaan vähentää oikea-aikaisella hoidolla ja palvelulla. Edelleen on kehitettävä monialaista yhteistyötä yhteensovittaen palveluja. Palvelutarpeen arviointia tulee yhdenmukaistaa ja lisätä ennaltaehkäiseviä ja matalan kynnyksen palveluja. Kotona-asumista tukevia palveluja tulee kehittää ja samalla panostaa henkilöstön osaamisen kehittämiseen digitalisaation mahdollisuudet huomioiden.

Kokonaiskuvan muodostamiseksi ja resurssien kohdentamiseksi oikein tulee vahvistaa tietopohjaa ja luoda tiedon hyödyntämisen toimintamalli johtamisen tueksi sovittuja mittareita hyödyntäen. Tähän päästään toimintamallien ja -tapojen yhtenäistämällä, kuten kirjaamiskäytäntöjen tarkistamisella viimeistään uuden asiakastietojärjestelmän myötä.

Palvelurakenteen keventämiseksi tulee lisätä kevyempiä asumismuotoja, kuten kohdennettuja vuokra-asuntoja ja tukiasuntoja. Digiratkaisuja tulee ottaa käyttöön eri palvelukokonaisuuksissa. Palvelun myöntämisen ja palvelun piirissä olemisen tulee perustua yksilölliseen tarpeeseen ja sen säännölliseen arviointiin, jotta palvelutarpeiden muuttuessa myönnettävät palvelut vastaavat oikeaa tarvetta.

Palvelu- ja tuotantorakenteen uudistamiseksi tulee lisäksi tarkentaa tuotantotapa-analyysiä kustannusvertailu huomioiden. Oman asumispalvelun tuotannon tavoitteet ja laatuksiteerit tulee määrittää ja yhdenmukaistaa ostopalvelujen kanssa. Ostopalvelujen kilpailutuksessa tulee löytää kustannustehokkaita ja palvelutarpeeseen perustuvia sopimuksia. Asiakasohjausta tulee selkeyttää ja yhtenäistää yhdenvertaisen tarpeeseen perustuvan palveluihin pääsyn varmistamiseksi.

Asumisen kokonaisuuden kehittämisessä tulee huomioida kohderyhmäkohtaiset tarpeet. Asunnottomille suunnattuja asuntoja tulee kohdentaa huomioiden

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

kohderyhmien erityispiirteet, kuten naiset, ikääntyneet ja perheet, sekä tarpeet, kuten päihdeet salliva asumismuoto. Asumispäivystyksikköä tulee laajentaa ja huomioida erityisten ryhmien tarpeet asuntokannan suunnittelussa.

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian mukaisesti toiminnan kokonaisuudessa tavoitellaan noin kahden prosentin tuottavuuden lisääntymistä vuositasolla. Tämä lähtökohta on huomioitu valmistelussa.

Syksyn aikana toteutetaan laaja kuulemiskierros. Aluehallitus käsittelee kehittämisehdotuksia ja saatuja palautteita lokakuussa 2023.

Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys on liitteenä.

Ehdotus

Tulevaisuus- ja strategiavaliokunta

- merkitsee mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvityksen tiedoksi ja
- antaa kommentit aluehallitukselle.

Kokouskäsitely

Sosiaaliryhmien johtaja Elina Anttila esitteli mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämissuunnitelman valiokunnalle ja poistui kokouksesta esittelyn jälkeen klo 20:01.

Valiokunta päätti työstää lausunnon kirjausta antamalla sähköpostitse kirjallisia kommentteja, joista puheenjohtajisto koosti lausunnon. Valiokunnan lausunto on muistion liitteenä.

Merkittiin, että esittelyn jälkeen kokouksesta poistuivat valiokunnan jäsenet Milka Hanhela klo 20:01, Maija-Sofia Ulmanen klo 20:02, Piila Paalanen klo 20:03, Taru Tolvanen klo 20:04 ja Julia Sangervo klo 20:09 sekä vastuuviranhaltija Arto Ranta klo 20:08.

Päätös

Tulevaisuus- ja strategiavaliokunta

- merkitsi tiedoksi mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvityksen ja
- antaa liitteenä olevat kommentit aluehallitukselle.

Tiedoksi

Aluehallitus, Eeva Torppa-Saarinen, Elina Anttila, Lotta Perämaa

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 31

Tiedoksi merkittävät asiat

Liitteet

- 1 Pöytäkirjan ote-Aluevaltuusto - 04.09.2023
- 2 Pöytäkirjan ote-Aluevaltuusto - 04.09.2023

Ehdotus

Tulevaisuus- ja strategiavaliokunta

- merkitsee tiedoksi aluevaltuuston päätöksen 4.9.2023 § 90. Eronnen jäsenen Aleksi Jäntin tilalle tulevaisuus- ja strategiavaliokuntaan valittiin Sebastian Lohja.
- merkitsee tiedoksi aluevaltuuston päätöksen 4.9.2023 § 91. Eronnen jäsenen Veikko Vallinin tilalle tulevaisuus- ja strategiavaliokuntaan valittiin Matti Heinämäki.

Kokouskäsitely

Valiokunta keskusteli marraskuun kokouksen aikataulusta sekä kokoustamistavasta ja totesi, että marraskuun kokous pidetään 16.11.2023 klo 16 alkaen etäyhteyksin.

Päätös

Tulevaisuus- ja strategiavaliokunta

- merkitsi tiedoksi aluevaltuuston päätöksen 4.9.2023 § 90. Eronnen jäsenen Aleksi Jäntin tilalle tulevaisuus- ja strategiavaliokuntaan valittiin Sebastian Lohja.
- merkitsi tiedoksi aluevaltuuston päätöksen 4.9.2023 § 91. Eronnen jäsenen Veikko Vallinin tilalle tulevaisuus- ja strategiavaliokuntaan valittiin Matti Heinämäki.
- merkitsi tiedoksi marraskuun kokousjankohdan muutoksen. Marraskuun kokous pidetään torstaina 16.11.2023 klo 16.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Muutoksenhakukielto

§24, §25, §26, §27, §28, §29, §30, §31

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (Laki hyvinvointialueesta 141 §).